

DIRECCIO Y REDACCIO.

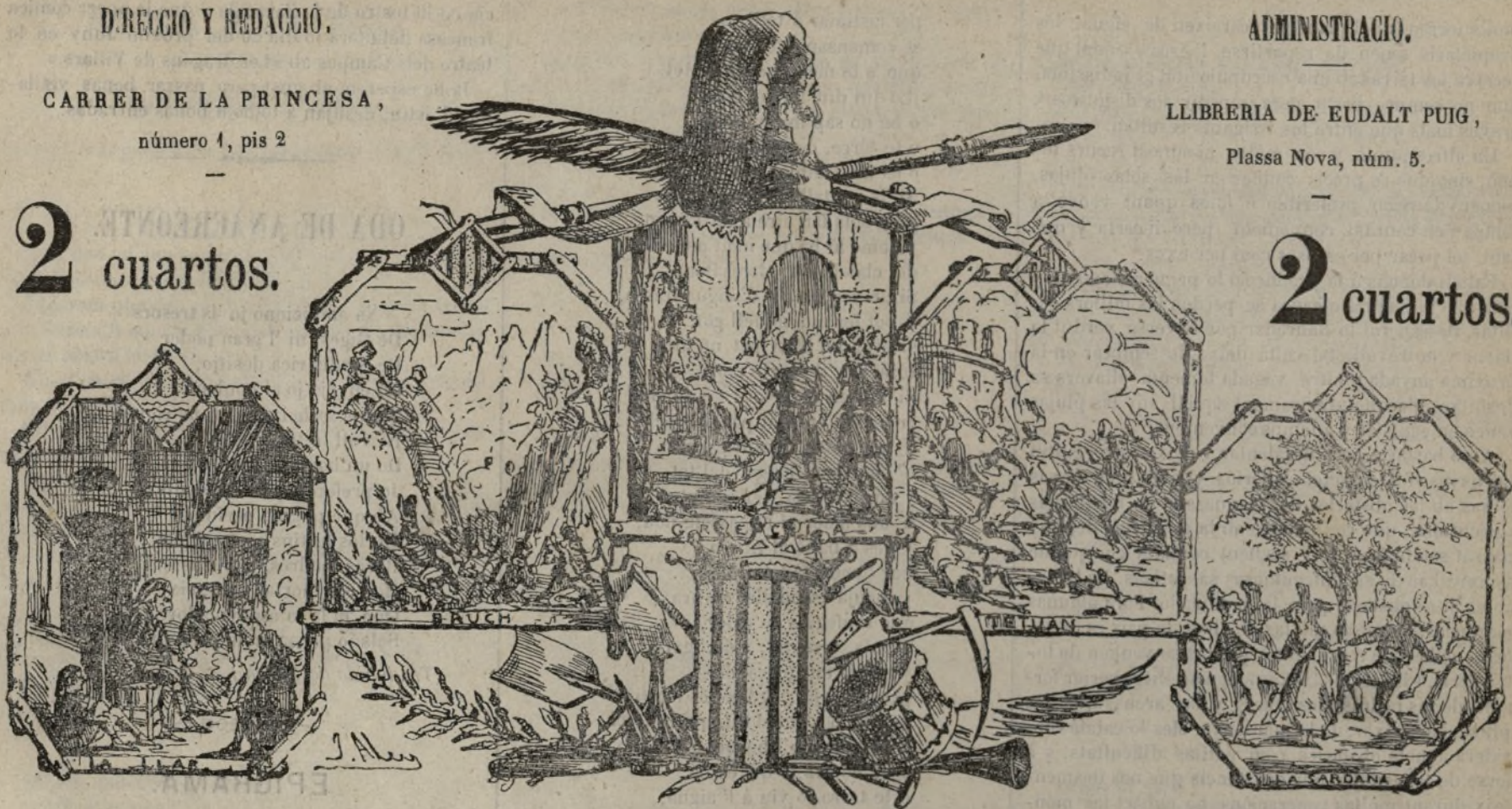
CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

2 cuartos.

ANUNCIS
A PREUS
EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA,
CIENCIAS
Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Catalunya y los Catalans, ¿Que es Catalunya? per Joan Cortada.—*Romanso*, per Pau Sendra.—*Rum, rum*.—*Oda de Anacreonte*, per J. S.—*Epigrama*.—*L' esbarzer y la mora*.—*Pensament*, per Usir-Leser.—*Poesia de moda*.—*Las maduixas del hort*, per Pau Sicars.—*Queixas*, per J. R. Vidales.—*Tres Preguntas*, per Emilio Coca y Collado.—*La llum del món*, per Emilio Coca y Collado.—*Soluciones a la xarada y al geroglífich del número passat*.—*Endevinalla y Xarada*.—*FOLLET: Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

CATALUNYA Y LOS CATALANS.

¿QUE ES CATALUNYA?

Comprementse en aquest nom las quatre provincias de Barcelona, Tarragona, Lleyda y Girona ab las que avuy está oficialment dividit lo principat de Catalunya, se trova aquesta terra tancada entre los Pirineus, Aragón, Valencia y lo Mediterráneo. Los Pirineus la separan de Fransa, ab la qual está desde molts sigles en íntimas relaciones, unas vegadas de guerra, altrás d' amiat, de comers y de costums. Y encara hi hagué temps que salvant esta muralla se n' entrá terra endins de la Fransa y fou senyora allí de dilatats territoris. La estensió de Catalunya es poca, mes com lo terreno es sobradament montanyós y quasi tot ell está ple de turons y rocam, hi ha mes terra de la que sembla, si un se posa á considerarla com si sigués tota planuria.

En las inmediaciones del mar, lo seu clima es molt suau, terra endins ó es menos, y en las alturas es fret y fins fredíssim, prevenint de aixó que en ella s' hi trovin los fruits de tots los paissos gelats y de tots

los que sufren una temperatura fins ardent. De aquí prové la varietat asombrosa del seus productes que hasta pera satisfer als paladars mes exigents.

Lo gra que en ella s' hi cull no basta pera 'l consum de sos habitants; mes quant estiga acabada la obra del canal de Urgell, las planurias de aquest territori que per falta de regadiu son la major part dels any improductivas, remediaran aquesta escassetat.

La esportació de fruit es en Catalunya gran y pot calificarse de inmensa respecte al ví, qual abundancia y varietat es asombrosa.

Al costat del vins espirituosos y negres del Priorat, figuran los daurats y riquissims de la costa; los sechs del camp de Vilanova y Vendrell, escelents pera transportar á Ultramar, los dolsos y melosos de mil altres punts, entre los quals gosam de reputació molt justa lo moscatell de Valls, la malvesia de Sitjes y los riquissims del Ampurdá en la provincia de Girona, abundant també en oli, castanyas y pinars, que fins á Santa Coloma de Farnés son en gran número y de exelents qualitats.

En la producció del vi es ahont mes llueixen la laboriositat y lo caracter emprendedor dels habitants, que vencent grans obstacles y forsant, diguemho així, á la naturalesa, han plantat lo cep en las mes encumbradas penyas y foradant mil vegadas á la mateixa roca pera plantarhi una vinya que mes tart ha de produhir riquissims y abundants rahims.

Las valls y las encontradas, en varios punts ostentan la verdor del avellaner, arbre molt productiu y qual cullita se verifica quasi per si mateixa, ja que en dias ja marcats del mes de Agost, lo fruit se despren del arbre y apenas hi ha mes treball que 'l de recorrer l' avellanar recullint las avellanas que encatitan la terra.

D' aquesta cullita ne naixen una industria y un article de exportació de valor molt notable. En altres punts los roures tenen una escorxa escabrosa que

arrancada cada dotze ó catorze anys se converteix en taps y altres mil objectes de suro que també donan origen á un' altra industria y á un altre article de esportació també molt productiva.

En l' alta montanya lo bestió molt abundant y suculent es objecte de una industria y d' una esportació també molt productiva; puig convertida sa carn en llangonisas se derrama per tot' Espanya y fora d' ella gozant d' una reputació que jamay ha sigut desmentida.

Lo cánem que l' oreig balandreja en los últims mesos de estiu y en molts terrenos de regadiu, alimenta durant l' hivern la doméstica industria de las pajesas que converteixen sas enredadas madeixas de caps trencats en capdells de fil, fan que tots los anys s' enriqueixi la part de llenzeria, en qual producto han treballat los homens en lo camp, y las donas en la llar durant las vetlladas del hivern.

Lo blat de moro que entra per tant en la manutenció de la volateria y que supleix molts vegadas pera 'ls homes la escasset del blat; las llegums, aliment principal y en alguns punts quasi unich de la senzilla clase agricultora, naixen, creixen y donan fruit en tots los llocs de Catalunya ab una abundancia y varietat assombrosas, de las quals donan mostra las esposicions públicas del institut catalá de Sant Isidro.

¿Recorrerem minuciosament tots los productes agrícols que 's cultivan en aquesta terra? Tareya seria per sert ben inutil; de tot se cull, ab la singularitat de que aquí no hi ha productes aguanosos, é insaborosos: tot es suculent, tot té gustos decidits, tot presenta un caracter de forsa y robustes, si cap espresarho així, que després de alhagar al gust, satisfá plenament la més perentoria é imprescindible de las necessitats de la vida.

¿Y se deu aquesta abundancia y aquesta bondat á la fertilitat de la terra? No per cert. Desde luego

mòlts terrenos del principat careixen de aigua; los propietaris tenen de repartir-se l'escas raudal que recorra las terras ab una escrupulositat grandíssima, que no sempre basta pera impedir los disgustos y graves mals que entre los irrigants resultan.

En altres punts, y son mòlts, ni aquest recurs tenen, sino que es precis confiar en las solas plujas, manera de regar preferible á totes quant venen á temps y en cantitat convenient, pero incerta y que tant sol pecar per escases com per exes.

Faltali donchs á la producció lo primer element; y com que per aquesta causa se perden las millors cullitas, desesperat lo llaurador per haverse perdut la llavor y lo trevall, tal volta deixa de sembrar en la proxima anyada y altra vegada lamenta allavors sa desdita, porque precisament aquell any las plujas venen en cantitat y á temps convenient.

Aixó bastaria pera desalentar y deixar sens cultiu las terras si 'l caracter laboriós y que pren noves foras ab los obstacles no vinguessin en ausili dels agricultors, que resignantse ab la desgracia del any passat sembran l'any següent confiats en que no sempre han de ser infructuosas sas fatigas. Lo terreno es altre obstacle pera la producció. Fora algunas planurias, arenosas mòlts de ellas, lo pais es escabrós, cubert de rocas, quals puntas se veuen de totes parts, y las terras baixas tenen un llit superior format de las pedras, los palets y las arenas que las plujas fan baixar, de la montanya. Mes lo catalá considera aquets obstacles com petites dificultats, y á forsa de tenasitat y una constancia que nos desmenteix durant mòlts generacions, ha cubert las montanyas y los boscos de vinyas, ha convertit las pendents y las valls en horts y fruitarás, y escombrant las pedras de las planuras las ha fetas servir pera fer parets en lo camp de sos antepassats y ha descubert las entranyas d'aquesta terra ingrata que de mica en mica anirà cedint al empenyo de son senyor y li dará fruits.

En lo territori mes erm é ingrat que puga imaginarse, l'agricultor catalá neteja la terra de pedras y mala herba, obra un pou, posa una sinia y al cap d'un any l'ensenya transformat en un verdader jardí; y á la sombra dels fruitarás menja tranquilament las llegums y la hortalisa que ha arrancat á aquesta terra que volgué espantarlo ab l'aspecte sech y trist que pochos mesos avans presentava. Tenia rahó D. Francisco Sales quant describint als catalants, deya en lo final de una decima:

Mes que sia en un estable
Al fi com per art del diable
De las pedras ne fa pans.

JOAN CORTADA.

(Se continuará.)

ROMANSO.

Ja tenim l'estiu á sobre,
més ben dit, ja fa calor,
perque l'estiu, lo pronóstich
no 'l fá entrar fins al Juliol.
Ja 'ls sorbetes van endayna,
ja 's desterran los paltons,
ja fá uns sols que 'ns estabellan
ja 'l sol quan se pon hi es tot,
perque durant tot lo dia,
ningú n'ha pres poch, ni molt.
Ja no 's pot anar depressa,
ja 's prenen banys de suor,
ja arriba 'l temps de fers roba
es dir, d'afuixá 'ls cordons;
ja los caps están que bullen,
ja los llabis bufan tots,
ja s'ofega 'l que camina,
ja al que 's para li vé son;
ja cada tarde, á la Rambla
tothom s'hi posa garrons,
ja per fi, porque res falti

per fastidiar á tothom,
se comensan á fer toros,
que 's lo mes ximple de tot.
¡Lo qui diu bè del estiu
ó bé no sap lo qu' es bó,
ó te torre, ó viu á l'aigua
ó es un ximple, ó es un boig!
Ni 'ls ventalls fan cap servey
puig sols fan aire á na 'l front,
y home hi há que molt més sua
del clatell y d'altres llocs.
Si un veu un got d'aigua fresca,
li pot fer mal aquell got;
si pren un bany pot un aire
tocarlo y deixarlo mort.
Si 's pren un gelat... ¡cuidado!
¿no s'ha enfadat pas de poch?
Y ves vestit, tenint ganas
d'anar ben llauger del tot,
y dorm á casa, per compte
d'aná á dormi al passeig nou,
y ves á ballá al Eliseo,
per quedarte fet un xop...
y menja escudella, encara
que t'ofeguis de calor,
y bufa, y ventat, y aixugat
y mulla mil mocadors...
¡Anem vaja!... ¿Aixó es l'estiu?
que s'en torni al llit, qu' es fosc;
y aquell que 'l busqui ó 'l alabi
ó bé no sap lo qu' es bó,
ó te torra, ó viu á l'aigua,
ó es un ximple, ó es un boig...
Y si algu ab aixó s'enfada,
jo he dit!... si, senyors, jo!

PAU SENDRA.

RUM, RUM.

Pera poderne dar compte á nostres lectors, lo diumenge passat passarem revista dels establiments del passeig de Gracia y á fé varem quedar sorpresos de que tant aviat se vegessen tots tan concorreguts.

Pera no ferir susceptibilitats los anirem examinant per lo mateix ordre ab que 's van trovant al eixir de Barcelona.

En lo Prado convenientment restaurat y ab la innovació de unas persianas en los calats que aguantan la gran cupula del saló d'espectacles, se posá en escena «La carcajada» y La sabateta al balcó, de Don Serafi Pitarra. En totes duas los actors s'esmeraren y en la última fon aplaudidissima la nena Sagristá.

En lo teatro de la Zarzuela se possá en escena la divertida humorada del Sr. Llarra: «Oros, copas, espasas y bastos», y la gatada «Lo punt de las donas»; numerosos aplausos alcansaren los actors que 'n las duas prengueren part, y fora alguna indecisió que 's notá en la representació de la segona, creyem que los actor se portaren com cal.

En Varietats no cal dir que está donant plens á besser «la Urganda», y que relativament lo publ.ch pot eixir contentíssim de sas representacions.

En lo Tivoli agrada molt la companyia de zarzuela que dirigeix lo senyor Vidal.

En los Campos, lloch deliciosíssim, s'hi aplega una reunió distingidissima; diumenge passat s'hi posá en escena «La sabateta al balcó» en la qual la nena Carmeta Rossell obté cada dia mes aplausos, y «Lo pollastre aixelat». Los actors de aquest lloch que junt ab alguns del teatro de la Zarzuela formavan la companyia que ab tant brillant écsit ha actuat l'hivern que acaba de finir en lo Teatro Romea, no hi he pera que dir que representaren ab tot esmero las duas produccions.

Veus aquí en resumen lo revista dels teatros del passeig. Tant de bo que la segona sia tant á gust nostre y á gust dels interessats com la que acaba de ocuparnos.

Se 'ns ha dit que la companyia dels bufos treballa-

ria en lo testro de la Zarzuela y que la opera cómica francesa debutará lo dia 20 del próxim Juny en lo teatro dels Campos ab «Les dragons de Villars.»

Ja ho esperem ab gust pera passar bonas vetlladas d'istiu, desitjan á tothom bonas entradas.

ODA DE ANACREONTE.

No ambiciono jo 'ls tresors
De Giges, ni 'l gran poder
De Sardis rica desitjo,
No envejo jo al opulent
Que posseheix las grans riquesas,
Ni vull lo tirá poder
De un home sol sobre tots,
Jo prefereixo 'ls ungüents
Ab que pugua perfumar
En los festins mos cabells;
Rosas tendres, olorosas
Mon cor mortal prefereix...
Que 'm fa lo esdevinador?
Sols jo penso en lo present.

(Traduhida del grech.)

J. S.

EPIGRAMA.

—¿L'escriptor D. Segimon
diu que té tan bona ploma?
—¡Ja ho crech!... Ell podrà fer topos,
pero los fá ab ploma d'oca.

L'ESBARZER Y LA MORA.

APOLECH.

Una mora grossa y madureta, deya un dia á l'esbarzer que la produhí:

—¡Quína desgracia he tingut!... Si jo hagués nascut en un jardí, en lloch de ser filla del bosch, tothom me veuria y culliria, y ab mon color morat ofuscaria á mòlts floretas que ara son preferidas... Ara, aquí amagada entre las brancas, passo desapercibuda, y si algú pensa en cullirme ho deixa córrer per la por d'esgarrenxarse ab tas punxas...

L'esbarzer li contestá:

—No 't queixis de ta sort: si no fossen las punxas ab que 't rodejo, no tindrias, pobreta, altra guarda que ta debilitat, mòlts te cullirian abans de ser madura, y ta vida fora molt curta en poder de un indiferent que t'arrancaria per capritxo, en lloch de guardarte ab amor.

Mòlts fills se queixan de sos pares, ab igual rahó que la mora de l'esbarzer.

(Traduhit de l'alemany.)

PENSAMENT.

En Pep sentí festejar
á n' en Quim y á la Treseta,
y 's feu un gran tip de riurer
sentin las còsas que 's deyan.
Trová en Pep á la Ramona,
á qui estima com un bestia.
y li va comensá dir
lo que en Quim á la Treseta
y la Ramona á respondrerli
lo que la Treseta deya.
—Donchs que reya avans lo ximple?
—Es que tots fem la mateixa.

USIL-LESOR.

POESIA DE MODA.

Las maduixas del hort.

Pas que fóra bo per una comedia y que va passar en lo meu poble.

I.

Com que si anomenès lo poble vos daria á conèixer als actors, no vos lo diré.

Suposem que dos enamorats se diguesen en Pauet y la Roseta, y aquets dos serán los que representarán als de nostra historia.

Ell vivia en frente de casa d'ella, y á casa de ell eran adroguers.

Ella vivia en frente de casa d'ell y á casa d'ella eran jardiners.

Se veieren y s'estimaren.

Ella era més aixerida que un pezol d'olor y ell més airós que una canya verda.

Després de las miradas vingueren los ullets, després dels ullets la reixa, y més de quatre vegadas lo guitarró del adroguet havia fet morir d'enveja al fadrí del barber de allí á la bora, que com no estava en lo intringulis, no sabia que en Pauet tocava tant bé porque n'hi ensenyava l'amor.

II.

Raaam, patarram, patarram, ram.

—¿Qué es aixó?

Diguéren tots los vehins del poble trayent lo nas á la porta al sentir los timbals.

Era un regiment que entrava.

Com en cada casa ja hi ha un ròtul quedíu: *Soldado, sargento, capitan, etc.*, volgué la desdixada sort del adroguet que damunt la porta de casa sa estimada hi hagués un ròtul que deya: *Oficial*.

Si ell hagués sabut lo que alló li havia de portar,

prou estich ben segur que l'esborrava lo dia avans.

¡Lo que son las cosas!

Tant com ell sens saber porque se va entristir al entrar lo regiment, ella, de veurer aquells galons d'or y aquells uniformes tenia uns alegroys que semblava que's tornès boja.

—Noya, ves á fer lo sopar per l'allotjat digué la mare.

Y la noya se n'hi aná com una dayna, mentres l'adroguet se mosegava 'ls llabis al veurer entrar un oficialet á casa d'ella.

III.

Ell s'está á la part de fora de la reixa.

Ella á la part de dins.

—Tu no m'estimas.

—¿Perque m'ho dius?

—Tu estavas contenta quant ha entrat lo regiment y en tot avuy ni t'he vist á la porta ab lo coixinet, ni t'he vist al jardí á regar las margaridoyas.

—¡Ah tonto!

Y la ma d'ella surtint per entre 'ls ferros de la reixa, acariciá las galletas del adroguet calmantlo de seguida.

Isqué la lluna.

—Mira Pauet, digué ella, que fa una lluna clara com un diámant y nos poden veurer.

—Adèu donchs.

—Adèu.

—¿M'estimas?

—Mòlt.

En aquell instant l'oficialet que s'estava dins la casa y en l'hort, cantava una d'aquellas cançons andalusas tant mofetas, que va gelar lo cor del adroguet.

Ella tancá la reixa.

Ell se n'aná á la porta de casa seva á puntajar lo guitarró, quant sentí que á dins de casa d'ella l'oficialet també'n tocava un.

IV.

Fa una matinada fresca com una rosa.

Ella troba á n'ell.

—Ahont vas?

—¿Y tú?

—¿Y tú?

—Jo á cullir maduixas al hort de casa digué ella, obrint sos llabis ab la sonrisa que l'havia feta reyna y senyora del cord'ell.

—Vina y tè las culliré.

Y prenent lo jove lo cistellet d'ella se'l ficá al bras y se'n anaren rieral amunt cap al hort del mas de casa la Roseta.

Tot caminant deyan.

Ell:

—Ahí lo guitarró de l'oficialet tocava més aprop teu y debias sentirlo més.

Ella:

—Ahí lo guitarró del oficialet tocava més aprop meu y vaig sentirlo menos.

—¿M'ho juras?

—T'ho juro.

—Deixamte fè un patonet.

—Prenlo.

Y al ferli ell un pató una munió de verdums que hi havia en una pomera que treya 'l fullam per dalt de una tapia l'escarní una estona.

V.

Ja son al hort.

Fa un sol que esberla las pedras.

La nina s'assenta dessota un taronger que cubreix l'hort ab las floretas blancas que llansa.

—Ves melas á cullir tu porque fa massa sol.

Y 'l jove net ab lo cistellet al bras de una á una anava cullint las maduixas.

—¡Ay nineta, ay nineta
que 'l sol crema 'l clatellet!

— 76 —

Las senyoras peix bullit, croquetas y merengues per postras.

A cada demanda contestava imperturbablement la hostalera:

—Cabalment de aixó no n'hi ha.

O be:

—Abir pressisament se va acabar l'últim. Si haguessen vingut mes aviat.

Lo francés patejava de ira y s'afirmava en la mala opinió que tenía de Espanya y dels espanyols. No's podia acabar de passar que en aquella posada destinada principalment á la venda de vi y anisat per 'ls carreters, no's trovesen preparats tots los plats esquisits que fan lo repertori de un restaurant del *Palais royal* de Paris.

Sobre aquest motiu s'armaren mil disputas; se feren cárrechs á la hostalera que á tothom contestava sense mossegarse la llengua y portava la cosa trassas de no acabarse quan un que devia ser prudentíssim, puig encara no havia obert la boca esclamá:

—Ja veureu, mestressa, las rahons no engreixan. Porteu lo que tingueu y bon profit.

—Grassias á Dèu! per aquí haviam de haber comensat.

Y en un dir Jesús, se cubrí la taula dels plats preparats que deixavan anar certa oloreta apetitosa, que posá en pau á tothom y per un bon rato tot quedá en silenci, puig no hi havia qui volgués donar á la llengua altra ocupació que la de judicar del sabor de las viandas que se li oferian.

Més era de Dèu que no havia de durar gaire lo sossego.

A lo millor uns crits descomunals de la hostalera barallantse fortament ab algú, barrejats ab plorallas de criaturas, alteraren la quietut famolenca del que esmorsavan, hasta 'l punt de que alguns de ells, lo francés entre altres, se aixecaren alarmats y anaren á veurer lo que era.

Espliquem lo que passava.

Poch després dels passatgers de la diligencia, arrivaren al hostal per direccions oposadas tres personas.

Dos de ellas eran de aquestos noyets saboyans á qui la cobdissia ó la miseria de sos pares envia á terras estranyas á camparse la vida, no en un ofici fixo que 'ls fasse homes de profit, si no de un modo ambulante que se sembla mòlt á la mendicitat y que 'ls inclina á la bagamunderia. Los de qui parlem no passarian de nou anys. L'un

— 73 —

esposos convenian en que no podrà deixar-se de explicar á la Roser lo secret de sa naixensa, encara que 'ls arracava mòlt la declaració. Pero no sabian com ferho, ni per ahont comensar, ni per quin cap pendrerho.

Aixis vingueren á estar tots duptosos y preocupats en aquella casa que avans era lloch predilecte de la pau y tranquil·litat.

La Roser seguia preguntantse ¿que vol dir estimar?

En Melció no sabia com complaurella y desvaneixer sa tristesa.

En Mateu no estava del tots resolt en dirli que no era son pare. La Marta buscava 'l modo de cumplir lo consell del Rector.

¿Que era lo que 'ls podia treurer de aquest estat de inquietut?

CAPITOL XII.

La casa de Beguda.

En los temps de que parlem hi havia en la carreterra de Fransa, á uns set quarts mes ensá de Girona, una casa que no pot dirse'n posada, porque no hi posava ningú; pero á la qual cau com lo anell al dit lo nom de casa de beguda, puig clarament indicava estar á aixó destinada un gros ram que havia sigut sens dupte de pi vert quan molts anys arrera lo penjaren sobre la porta única y principal del establiment.

Era una casassa quadrada, que en son temps hauria tingut sas pretensions puig eran grans las tres finestras del primer pis, llavors molt descuidadas, sense vidres y menjadas de corchs y la fatxada se conexia que havia sigut adornada ab uns arabescos de gust duptós fets ab cals fina, sobre lo bany general arrebossat de áspre morter.

Las plujas y la pols, empero, havian donat al conjunt un color uniforme de vellesa, perdonant sols en part un relotje de sol de torta agulla, pintat al fresco de vermell y blau y un lletrero artísti-

—Crematel' per ta estimada
ja que 'm cremas tú 'l cor mèu.

Ella devall l' ubaga que donava la verdor dels arbres contemplava sonrient los esforços del adroguet fins que ell tornava.

(Se continuarà.)
PAU SICARS.

QUEIXAS.

Naix lo dia, la flor plora
al dols bés del aura pura,
y daurada papallona
carinyosa 'l plor li axuga.

Com la flor jo també ploro
d' un amor las desventuras
y ja may consol ne rebo
de la papallona culta.

Mor lo dia; 'l sol s' amaga
per donar pas á la lluna;
sa ausencia las aus ne ploran,
sa fugida 'l riu murmura;

De m' aymia jo m' allunyo
ab lo cor ple d' amarguras;
ni un sospir són cor n' arranca;
ni una queixa ella 'm tributa!

J. R. VIDALES.

TRES PREGUNTAS.

CONTESTACIO.

EN L' ALBUM DE LA SENYORETA EMILIA P.

REALITAT.

Tan sols ne coneix una,
Com tot lo mon la conegué

Per sort.
Despres de molts afanys sol presentarse
La mort.

FELICITAT.

May se trova en la vida,
Per molt que l' hom' la busqui
Ab recel.

Tan sols se trova en la mansió celeste:
Al cel.

AMOR.

Lo que toca en la terra
Tan sols s' en trova un
De verdader;
Aquet sols lo trobem en nostre mare
Per esser lo primer.

EMILIO COCA Y COLLADO.

Dia 8 Maig 1868.

LA LLUM DEL MON.

A MON INOLVIDABLE AMICH S. ESCOBEDO.

Naixem;
Tan prompte obrim la vista,
Tan sols veyem claror.
Creixem;
Y la claror opaca
Veyem viva com foch.
Envellim;
Y la claror més viva
Se torna jay! á apagar...
Morim!!
Y re hem vist en lo mon...
Vivim enlluernats.

EMILIO COCA Y COLLADO.

Solució á la xarada del número passat.

Barretina.

Solució al geroglífich del número passat.

Tres passos n' he fet en terra no sé 'l rey si 'm dirá res.

ENDEVINALLA.

Sò vert y no sò esperansa,
m' estrenyo y no soch ambut;
de cap-cep may he vingut,
y són parentiu m' alcansa.
Serveixo mes, part del any,
y estich, servint, y á tot hora,
clar de dins y fosc de fora,
que es lo que us semblará estrany.

XARADA.

Ma prima guarda y no es capsa
y, si 's vol, está duptant;
lo qué fassi ma segona
á fé está ben arreglat,
perque tothom, de la vora
en sentintha fugirá.
Ma tercera ab ma primera
no ho pot ser la noya gran,
y ma tercera ab ma quarta
ab cascabells la veurás
y sobre tot en certs vanos
que 't vendrán per molt pochs rals.
Lo mèu tot es una dona
tancada en un lloch molt gran.

Las soluciones se donarán en lo número de dissapte.

DIRECTOR ÚNICH: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jeps, carrer de Petritxol, 14 —1868.

— 74 —

cament colocat entre nubols de color de terra en que se llegia *Óstal de....*

Lo temps que no respecta glorias mes lligítimas havia passat sa cruel esponja sobre los noms del fundador de la casa y del artista, que no podem creuer que deixés de posar son *fecit* á la obra, pera immortalisarse ab ella.

La porta no mostrava cap resto de llindar y per ella se 'n entrava la carretera ab tota llibertat, no vejense cap diferencia entre lo pis polsós y remogut de la espayosa entrada y lo del camí real, acabant de fer notable la semblansa lo haberhi per lo comú mes carros deturats á dintre, que no 'n pasavan per fora, puig tots los traginers eran parroquians de la casa y no desperdiciavan la ocasió de veurer un trago y fer petar una xarrada ab la hostalera.

No lluny de aquest hostal, posada ó casa de beguda, diheuli com vulgueu, sucsehí un dia que de una voluminosa diligencia ab sas tres divisions y la baca mes carregada que transport en temps de guerra, la qual venia tot galop entre 'ls alegres crits del sagal, se vejé repentinament saltar de la delantera al majoral, després de haver parat com á périt casi en sech lo tiro de vuit parells que la arastravan.

La brusquetat de la parada feu sortir de la baluerna tants caps com finestres tenia los quals se apressuraren á preguntar en tots tons lo motiu y si hi havia perill. Fins dos senyoras que anavan en lo cupé se desmayaren del susto y al caurer sense sentits sobre un capellá groxut que per sa desgracia estava entre ellas, lo posaren en perill verdader de morir ofegat de lo qual sols lográ escapar-se 'n retxasantlas á cops de puny y cridant assistencia.

Acudí primerament lo majoral á los crits que sortian del cupé y posat en pau lo rebombori cuidá de tranquilisar als altres pasatjers que en sa major part havian ja abandonat la diligencia y se estavan desentumint las camas entre mitj de la pols de la carretera.

—No hi ha de que espantarse, digué ab la veu forta y tot resolut que li havia donat sa costum de dirigir-se als animals. No tinguen por de res, que de aqueixa no moriran. Tot lo que ha sucsehí es que se ha trencat lo fusell del joch de devant y que no podem donar un pas sense volcar.

—Donchs, cóm ho farem? digueren uns.

— 75 —

—Girona es massa lluny pera anarhi á peu, observaren altres.

—¿Qui 'ls diu que vagen á peu?

—Podria adobarse.

—¿Qué adobarse? Ni ab un dia n' hi ha prou.

—Y donchs? exclamaren tots ab ansia.

—Donchs! donchs! Mireu: á quatre passos hi ha un hostal; vaginghi á esmorsar, que temps tenen. Mentres tant lo sagal s' arribará á Girona á buscar un altre cotxo. En menos de duas horas estará de tornada y podrem seguir lo viatge.

—Be pero....

—Si no hi ha altre remey....

—Que s' hi ha de fer....

Y aixís murmurant se 'n anaren los passatjers cap al hostal en lo cavall de San Francesch, convensentse en lo camí de que los quatre passos anunciats se semblavan á un quart de hora com dos bassons.

Un de ells que per lo ascent mostrava ser de mes enllá dels Pirineus era 'l que estava mes enfadat.

—Maleida terra, esclamava; rahó tenen de dir que aixó es pitjor que la Africa. Abont s' han vist cotxos que 's trenquen, camins reals no empedrats, ó á lo menos ben arenats y sense pols y ab duas bonas fileras de arbres al costat pera evitar ab sa sombra los raigs de aquest sol que també es salvatge per lo que pica. ¿Y aquest mentider, que diu que sols hi ha quatre passas fins al hostal? Parbleu y morbleu! Pais de cafres! Nissaga degenerada y corrompuda!!

Entre 'ls lamentos, maledicions y esbuechs arribaren al hostal.

La mestressa que, enterada del fracás, acabava de donar ordres pera que fessen unas monstruosas truitas ab cansalada, matessen dos pollastres y donguessen cassa á dos gats que pensava vendre per cunills disfrasantlos ab una picada dolsenca de borregos, los sortí á rebre y 'ls feu entrar en lo menjador, pessa espayosa que no s' havia emblanquinat desde la mort de en Carlos III, invitantlos á sentarse en los banchs que rodejavan una taula de fusta de pi, llarga y estreta, ni molt nova, ni molt neta.

Preguntaren que hi havia.

La hostalera contestá que de tot; que demanessen.

Lo francés demaná un beafteack, ostras y vi de Burdeos.

Lo capellá una sopa de farigola y estufat.